

Egység a sokféleségben Askenázon túli zsidó világok

Közhely, hogy a zsidóság egy nagy család. S mint minden családban, itt is számos eltérő vélemény, nézet és irányultság kap és kapott mindig is helyet. A Második Szentély korának kutatói ma már például nem is *zsidóságról* beszélnek, így, egyes számban, hanem különféle típusú *zsidóságokról*: farizeus, szadduceus, esszénus, hénoki, kumráni és még sorolhatnánk. Eltérő tóraértelmezések, vallási gyakorlatok, emberképek, liturgikus hagyományok, életstílusok, sőt, még az időszámítás is más elveken működött e csoportok egyikében-másikában. S ha az ókori Izraelben nem volt egység, a diaszpóralét mindezt csak tovább fokozta. A különböző népek és kultúrák, amelyek közé a szétszórás alatt az egyes zsidó közösségek kerültek, megannyi eltérő hagyomány kiindulópontjául szolgált. Ennek legékeesebb bizonyítékai a különféle zsidó nyelvek (jiddis, arámi, judeo-arab, ladino, judeo-perzsa és még sorolhatnánk).

A Targum legújabb száma e sokféleségnek kíván tükröt tartani, keresve a diverzitás mögött előtűnő egységet, a kapcsot, amely minden különbség ellenére mégis összeköt. A számban fellelhető írások között egységet teremt az a gondolat is, hogy minden tanulmány egy Kelet-Európán, az askenázi kultúrkörön távol eső, így nekünk, magyar nyelvű olvasóknak némileg „egzotikus,” távolabbi vidékre kalauzolja el az olvasót, vagy a múlt egy távoli szegmensébe repít el.

Dobos Károly